

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของผู้มาใช้บริการสวนสัตว์เชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อการมาใช้บริการสวนสัตว์เชียงใหม่ ประการที่สองเพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ ในปี 2548

โดยผลการศึกษารูปได้ว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของผู้มาใช้บริการสวนสัตว์เชียงใหม่ จะมีลักษณะดังนี้ คือผู้มาใช้บริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เอง และพบว่าผู้ที่มาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มี ช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ในสัดส่วนที่เป็นหญิงและชายใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่ผู้ที่มาเที่ยวจะเป็น ผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง คือมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน โดยที่รายได้เฉลี่ยของผู้ที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่เท่ากับ 19,514 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานในภาคเอกชน และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

สำหรับพฤติกรรมของผู้ที่มาใช้บริการสวนสัตว์เชียงใหม่ เมื่อดูจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่าผู้ที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ทั้งหมดเดินทางมายังสวนสัตว์เชียงใหม่โดยรถยนต์ส่วนตัว โดยที่นอกจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ประชาชนจะต้องเสียเพื่อมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่แล้ว ประชาชนยังจะใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่เพื่อเป็นค่าอาหารและของว่าง เครื่องดื่ม และค่าบัตรผ่านประตูเพิ่มเพื่อเข้าชมหมีแพนด้า ซึ่งจะอยู่ในงบประมาณระหว่าง 1- 200 บาท ผู้ที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่มักจะมาเที่ยวปีละ 1 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะใช้เวลาอยู่ใน สวนสัตว์เชียงใหม่ครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้ที่มาเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะการมาเป็นกลุ่มแบบครอบครัวทั้งที่มีและไม่มีเด็กเดินทางมาด้วย แสดงให้เห็นว่าสวนสัตว์เชียงใหม่ถูกเลือกให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกมาเที่ยวในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยมีโทรทัศน์ เป็นสื่อโฆษณาที่ดีที่สุดที่ทำให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารข้อมูล และกิจกรรมเกี่ยวกับสวนสัตว์เชียงใหม่

ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ตัดสินใจเลือกสวนสัตว์เชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น โดยรวมแล้วเมื่อเทียบกับการไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆจะพบว่า วัตถุประสงค์หลักที่ทำให้ประชาชนเลือกมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ เพราะต้องการพักผ่อนหย่อนใจ และพบว่า ปัจจัยอื่นๆที่มีส่วนช่วยดึงดูดให้ประชาชนเลือกมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ ได้แก่ การที่มีค่าบัตรผ่านประตูราคาถูก สวนสัตว์มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการจัดแสดงหมีแพนด้าให้ชม การจัดกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในช่วงที่มีเทศกาลต่างๆ นอกเหนือไปจากการจัดกิจกรรมโดยทั่วไปในวันหยุดสุดสัปดาห์ ประชาชนยังพบว่าภายในสวนสัตว์เชียงใหม่มีธรรมชาติที่สวยงามและการเดินทางยังสามารถเดินทางมาสวนสัตว์เชียงใหม่ได้อย่างสะดวก แม้ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างจะไม่ได้พักอาศัยอยู่ใกล้กับบริเวณสวนสัตว์เชียงใหม่ก็ตาม

สำหรับการประเมินการดำเนินงานในส่วนต่างๆของสวนสัตว์เชียงใหม่ โดยผู้ที่มาท่องเที่ยว นั้น พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่ของสวนสัตว์เชียงใหม่โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ก็ยังสมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น เพราะถ้าหากดูจากผลการศึกษาแล้วจะเห็นว่า กลุ่มผู้ที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่อีกส่วนหนึ่งซึ่งมีสัดส่วนไม่ต่างกันมากนัก ยังเห็นว่าการดำเนินงานของสวนสัตว์เชียงใหม่ยังอยู่ในเกณฑ์พอใช้และควรปรับปรุง โดยเฉพาะส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในเรื่องของความสะอาดโดยทั่วไป ของสวนสัตว์เชียงใหม่ เพราะประชาชนเห็นว่า สวนสัตว์เป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นสถานที่ที่น่าจะมีโอกาสมีเชื้อโรคและการระบาดของโรคได้ง่าย

แต่หากถามว่า หลังจากมาเที่ยวชมสวนสัตว์เชียงใหม่ในครั้งนี้แล้ว ยังต้องการที่จะมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่อีกหรือใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ก็มีความเห็นว่าสวนสัตว์เชียงใหม่ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และจะกลับมาเที่ยวอีกในอนาคต แต่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ต้องการกลับมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่อีกเนื่องจาก เห็นว่าชนิดของสัตว์ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่ นั้นยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจ และการจัดการด้านความสะอาดภายในสวนสัตว์นั้นยังไม่เพียงพอ ดังนั้นหากสวนสัตว์เชียงใหม่ นำสัตว์ชนิดแปลกใหม่เข้ามาจัดแสดง และจัดระบบความสะอาดให้ดีขึ้น ก็น่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการท่องเที่ยว และพักผ่อนภายในสวนสัตว์เชียงใหม่ได้มากขึ้น

ส่วนในด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่ประชาชนจะเลือกไปเที่ยวเพื่อทดแทนการมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ นั้น ก็มีหลายสถานที่ เช่น ดอยสุเทพ ปางช้าง ห้วยตึงเฒ่า สวนพฤกษศาสตร์สิริกิติ์ น้ำพุร้อน และน้ำตกต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่จะมาทดแทนสวนสัตว์เชียงใหม่ได้นั้น ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า นอกจากจะเข้ามาเยี่ยมชมสัตว์ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่แล้ว ประชาชนที่มาเที่ยวในสวนสัตว์

เชียงใหม่ยังต้องการที่จะเข้ามาสัมผัสและใกล้ชิดกับธรรมชาติที่สวยงามภายในสวนสัตว์เชียงใหม่อีกด้วย ดังนั้น หากมีการพัฒนาปรับปรุงภายในสวนสัตว์เชียงใหม่นอกจากจะพัฒนาในเรื่องของจำนวนและชนิดของสัตว์แล้ว ทัศนียภาพภายในสวนสัตว์เชียงใหม่ก็ยังคงเป็นสิ่งที่ทางรัฐและเจ้าหน้าที่ต้องให้ความสำคัญควบคู่กันไปด้วย

ซึ่งจากผลการศึกษาที่ได้ ทำให้พบว่า ผู้ที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่เป็นผู้ที่มีรายได้อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่เดินทางมากันในลักษณะของครอบครัว ทำให้มองเห็นว่าในขณะที่สภาพทางสังคมของครอบครัวโดยทั่วไปไม่ค่อยมั่นคง ดังนั้นสวนสัตว์เชียงใหม่น่าจะเป็นแหล่งหนึ่งที่จะช่วยให้สภาพทางสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน ผูกพันกัน และเป็นที่ยึดเหนี่ยวความรู้และวัฒนธรรมของครอบครัวได้ ซึ่งนับว่าเป็นมูลค่ามหาศาลเกินกว่าคำนวณเป็นมูลค่าทางการเงินได้ หากสวนสัตว์จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มากขึ้นและชักชวนให้ครอบครัวต่างมาร่วมกิจกรรมที่สวนสัตว์มากขึ้น ก็จะทำให้สวนสัตว์เชียงใหม่มีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้สวนสัตว์เชียงใหม่อาจไม่ต้องเก็บค่าผ่านประตูเพิ่มขึ้น จนเกินกว่าค่าความเต็มใจที่ประชาชนจะจ่าย ซึ่งถ้าค่าบัตรผ่านประตูมีการปรับขึ้นให้สูงจนเกินที่ประชาชนยอมรับได้ ก็จะทำให้สวนสัตว์เชียงใหม่ต้องสูญเสียนักท่องเที่ยวบางส่วนที่จะมาใช้บริการไป

ประการที่สอง การประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ในปี 2548 โดยใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าเสียโอกาส และราคาค่าบัตรผ่านประตู ที่ประชาชนจากแต่ละจังหวัดที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ต้องใช้จ่ายไปในการเดินทางมาใช้บริการสวนสัตว์เชียงใหม่ใน 1 ครั้งมาคำนวณ พบว่าจากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางนั้นกับอัตราการมาใช้เที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ ปรากฏว่า ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ 95% ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางมีอิทธิพลต่อการมาใช้ท่องเที่ยวยังสวนสัตว์เชียงใหม่ร้อยละ 18 ซึ่งอยู่ในรูปสมการถดถอยเชิงเส้น ดังนี้

$$Q_i = 226.926 - 0.0558 (TC_i)$$

เมื่อ Q_i คือ จำนวนครั้งของการมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ของประชาชน

TC_i คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ต่อ 1 ครั้ง

สำหรับการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ จากพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์ของประชาชนจากทุกๆจังหวัดที่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการมาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ของประชาชนกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางจากที่อยู่อาศัยมายังสวนสัตว์เชียงใหม่และเดินทางกลับจากสวนสัตว์เชียงใหม่ไปจนถึงที่อยู่อาศัยของตน ณ ระดับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของราคาค่าบัตรผ่านประตูที่นักท่องเที่ยว

เต็มใจที่จะจ่าย จะได้มูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่รวมทั้งหมดจากประชาชนในทุกๆจังหวัดในปี 2548 เท่ากับ 9,272,699.56 บาท

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าทางด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่ในครั้งนี้จะสามารถชี้ให้เห็นถึง ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาชนตัดสินใจสละเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อมาพักผ่อนหย่อนใจภายในสวนสัตว์เชียงใหม่ และทำให้ทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของสวนสัตว์เชียงใหม่ ในรูปของมูลค่าที่เป็นตัวเงินอย่างชัดเจน โดยที่จากผลการศึกษาพบว่ามูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่มีค่าสูงกว่าเมื่อคำนวณเฉพาะรายได้จากการเก็บค่าบัตรผ่านประตูปกติ 30 บาทถึง 9,272,699.56 บาท หมายความว่าหากสวนสัตว์เชียงใหม่ต้องการที่จะหารายได้เพิ่มจากค่าบัตรผ่านประตูก็สามารถที่จะปรับขึ้นได้ ทั้งนี้ก็สามารถที่จะดูได้จากค่า WTP เฉลี่ยของแต่ละจังหวัดที่ได้มาจากการสอบถาม ว่ามีแนวโน้มที่จะสามารถเพิ่มราคาค่าบัตรผ่านประตูได้มากที่สุดเท่าใด

และจากมูลค่าประโยชน์ที่คำนวณได้นั้น นำที่จะมีผลทำให้ประชาชนทั่วไปและรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของสวนสัตว์เชียงใหม่มากขึ้น เพื่อที่ประชาชนจะได้ให้ความช่วยเหลือโดยการเข้ามาเยี่ยมชมให้สวนสัตว์มีรายได้เพิ่มขึ้นทางหนึ่ง และฝ่ายรัฐบาลหรือองค์กรที่รับผิดชอบจะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยอนุรักษ์และปรับสภาพให้สวนสัตว์เชียงใหม่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจที่ดึงดูดประชาชนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้วิธีการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ยังอาจเป็นแนวทางข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ ที่ไม่สามารถวัดมูลค่าที่แท้จริงออกมาเป็นตัวเงินได้ หรือไม่สามารถสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงออกมาได้ในรูปของค่าบัตรผ่านประตูที่ยังกำหนดไว้ในราคาที่ดี

แนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มจำนวนตัวอย่างในการเก็บข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น
2. อาจมีการนำความผันผวนอันเนื่องมาจาก ช่วงเวลาและฤดูกาลที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวยังสวนสัตว์เชียงใหม่มาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้น
3. ควรนำเอาวิธีวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทน (Benefit-Cost Analysis) มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาดูความคุ้มค่าในการลงทุนจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาตินั้นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved